

J. VERHAGEN/Z. KOLKS

Wie huurt station Delden en garandeert zo voortbestaan?

Vorig jaar november is het baanvak tussen Zutphen-Hengelo geheel geautomatiseerd en daarmee is alle handbediening van wissels, seinpalen en spoorbomen tot het verleden gaan behoren. Dit lot leek ook het stationsgebouw beschoren. De Nederlandse Spoorwegen zijn namelijk gedwongen de exploitatielasten drastisch te verlagen. Dit kan o.a. door stationsgebouwen, die immers onderhoud vergen, af te stoten. In toenemende mate gaat de NS gelukkig accoord met een andere mogelijkheid, waarbij een klein gedeelte van het gebouw in gebruik blijft voor plaatskaartenverkoop en de rest wordt verhuurd aan derden, bij voorkeur een gemeente, die deze ruimten op haar beurt weer kan onderverhuren. Dit plan lijkt in Goor kans van slagen te hebben. Zo goed als zeker zal de plaatselijke Oudheidkamer in het station haar intrek nemen. Voor het station in Delden, en trouwens ook voor dat in Lochem, is tot op dit moment echter nog geen serieuze gegadigde gevonden. Hopelijk draagt dit artikeltje ertoe bij, dat er zich één of meer aanmelden. Het zou de definitieve redding betekenen van twee stationsgebouwen, die uit hun omgeving niet meer zijn weg te denken.

Een wet van 18 augustus 1860 voorzag in de bouw van maar liefst 105 spoorlijnen, aangelegd van staatswege of door particuliere maatschappijen en aangeduid met letters. De staatslijn D, zoals de spoorlijn van Zutphen – via Lochem-Goor-Delden – naar Hengelo/Enschede genoemd werd, werd geëxploiteerd door de Maatschappij tot Exploitatie van Staatsspoorwegen, kortweg de S.S. Deze lijn verzorgt nog steeds de verbinding tussen Nederland en Duitsland, tesamen met de lijn Arnhem-Deventer-Zwolle-Leeuwarden. Bij het ontwerpen van de spoorlijnen kwam de vraag op welke staatslijn – bekostigd uit de baten uit de koloniën – voor de ontsluiting van Oost-Nederland moest zorgen. Moest dat nu via

Almelo of via Hengelo/Enschede? De knoop is ten gunste van Hengelo/Enschede doorgehakt, want Almelo was al bereikbaar via kanalen. Enschede was over deze beslissing zo verheugd dat de vlaggen ervoor uitgestoken werden!

Koning Willem III, die zeer groot belang hechtte aan de economie en dus ook aan goede verkeersverbindingen, legde op 22 oktober 1861 de eerste steen voor de spoorbrug bij Zutphen. Zo'n vier jaar later kwam de lijn gereed zodat er op 18 oktober 1865 een proefrit van Zutphen naar Hengelo gemaakt kon worden. Officieel werd de lijn op 1 november in gebruik genomen. Het gedeelte dat Hengelo met Enschede verbindt, kwam een jaar later in

gebruik. Sinds die tijd is er niet veel veranderd; de stationsgebouwen, die vanaf het begin langs de lijn aanwezig zijn geweest, zijn nog steeds te bewonderen. Zo kreeg Delden in 1866 een station dat er samen met de wisselapparatuur en seinen nog tot in november 1986 functioneerde.

Vierde klasse

De voorgevel van het station Delden is gericht naar het noorden, naar het centrum toe. Het gebouw werd opgetrokken als type 4de klasse van de voor rekening van Staat aanbestede stations, naar ontwerp van bouw- en werktuigbouwkundige K. H. van Brederode. Oorspronkelijk had het een rechthoekige plattegrond. Later is het uitgebreid: aan de westzijde met een lange vleugel voor een fietsenstalling en goederenopslag, en aan de noordzijde met een ingangspartij. Beide uitbreidingen zijn aanzienlijk lager dan het oorspronkelijke gedeelte; bovendien hebben zij – in tegenstelling daarmee – platte daken.

Het deel van 1866 wordt gedekt door een zadeldak, dat gekruist wordt door een iets lager dak in dezelfde vorm. Het elkaar snijden van zadeldaken was juist in die tijd in de mode gekomen. Een ander modeverschijnsel uit die jaren is het feit dat de op houten consoles rustende daken vrij ver oversteken. Een derde kenmerk van de bouwtijd vormt de toepassing van gele naast rode baksteen. Ook bij latere uitbreidingen heeft men dit kleurcontrast gehandhaafd. Verder hebben alle ingangen en de meeste ramen de voor de 19de eeuw gebruikelijke segmentbogige vorm.

Mevr. Verhagen verleent medewerking aan de voorbereiding van een tentoonstelling over spoorwegen in Twente in het Rijksmuseum Twenthe te Enschede in 1989 of 1990; de heer Kolks is lid van de provinciale commissie Overijssel.

Het station van Delden, gezien vanuit het noordoosten (foto H. Hagens, Almelo)